

GAUTA
2019 m. 05 mėn. 23 d.
Nr. 832(1) - 3004

p. A. Liachovič
skyrių vedėjams

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA *seniūnams*

Įstaigoms pagal adresatų sąrašą

2019-05-23 Nr. 4-01-4811 *2019-05-23*

DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ SAVIVALDYBIŲ ĮMONĖSE IR KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO 2019 METAIS

2017–2019 metais atlikome korupcijos rizikos analizes atskirų savivaldybių kontroliuojamų įmonių veiklos srityse. Atlikdami korupcijos rizikos analizes nustatėme šiuos sisteminius korupcijos rizikos veiksnius, galinčius lemti neskaidrią ir neefektyvią savivaldybių įmonių valdyseną, neefektyvų ir neracionalų savivaldybių įmonių lėšų naudojimą:

1. Viešųjų pirkimų, perkančiųjų subjektų pirkimų srityje:

1.1. Nevykdomi viešieji pirkimai¹, perkančiųjų subjektų pirkimai²: sutartys sudaromos neatlikus jokių viešųjų pirkimų procedūrų; prekės, paslaugos ar darbai įsigijami nebegaliojančių sutarčių pagrindu; sudarytos sutartys pratęsimos nesilaikant pirkimo sąlygų, teisės aktų reikalavimų.

1.2. Neužtikrinama pakankama konkurencija: maksimaliai naudojamosi teise vykdyti neskelbiamus pirkimus³; mažos vertės pirkimai vykdomi apklausiant vieną tiekėją⁴; pirkimo sąlygos pritaikomos konkrečioms prekėms.

1.3. Neatskiriamos pirkimų inicijavimo, sutarčių vykdymo priežiūros bei kontrolės ir pirkimų vykdymo funkcijos; neužtikrinamas nešališkas pretenzijų nagrinėjimas.

1.4. Neužtikrinamas informacijos apie sudarytas sutartis viešinimas.

2. Interesų konfliktų prevencijos srityje nepakankama Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo kontrolė:

¹ Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu. Prieiga internete:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C54AFFAA7622/asr>.

² Vadovaujantis Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu. Prieiga internete:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f82d89d12fcb11e79f4996496b137f39?jfwid=-wd7z6gj0v>.

³ Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21.2.1 p. nustatyta, kad pirkimas skelbiamos apklausos būdu gali būti vykdomas visais atvejais (net kai Aprašas leidžia rinktis paprastesnį pirkimo būdą (neskelbiamą apklausą raštu ar žodžiu).

⁴ Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21.1.1 p. nustato, kad neskelbiama apklausa atliekama apklausiant pasirinktą skaičių tiekėjų.

2.1. Valdomų įmonių vadovai, pavaduotojai nepateikia privačių interesų deklaracijų; nedeklaruoja visų duomenų, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas.

2.2. Nekontroliuojama, kaip įmonių darbuotojai vykdo Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimus; priimant sprendimus nevertinami privačių interesų deklaracijose pateikti duomenys.

3. Įmonių vadovų, darbuotojų priėmimo į darbą srityje neužtikrinamas viešumas ir procedūrų skaidrumas.

4. Paramos teikimo srityje:

4.1. Nenustatomos maksimalios leidžiamos paramai skiriamų lėšų ribos.

4.2. Aiškiai nereglamentuota paramos skyrimo tvarka, nereglamentuota paraiškų vertinimo tvarka.

4.3. Neviešinama informacija apie suteiktą paramą.

4.4. Nevykdoma suteiktos paramos panaudojimo pagal paskirtį kontrolė ir kitų paramos gavėjo įsipareigojimų laikymasis.

5. Įmonių valdymo srityje:

5.1. Nevykdoma reali valdomų įmonių vadovų kontrolė jiems einant kito juridinio asmens darbuotojo pareigas.

5.2. Valdybų nariai yra asmenys, atsakingi už įmonių veiklos priežiūrą bei kontrolę, įmonių valdybų narių daugumą sudaro tarnybinio pavaldumo ryšiais susiję asmenys.

5.3. Neskiriama pakankamai dėmesio planuojant ir vykdant valdomų įmonių veiklos priežiūrą, patikrinimus ir auditus.

6. Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 ir 16 straipsnio ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, nuostatas, Valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2–170, bei į 2018 m. iš savivaldybių gautas motyvuotas išvadas dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės, primename, kad:

6.1. Valstybės ar savivaldybės įstaigose⁵ kiekvienų metų III ketvirtį turi būti atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

6.2. Valstybės ar savivaldybės įstaiga, nustačiusi korupcijos tikimybę ir veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, privalo ne vėliau kaip per mėnesį nuo korupcijos tikimybės nustatymo pateikti STT motyvuotą išvadą dėl korupcijos tikimybės valstybės ar savivaldybės įstaigos ir įmonės veikloje.

7. Siekdami, kad korupcijos rizikos veiksniai būtų nustatyti probleminėse, aktualesiose valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos srityse ir ši veikla prisidėtų prie realaus korupcijos sumažinimo, siūlome 2019 m.:

7.1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą pasirinktinai atlikti dvejose – penkiose savivaldybės įstaigos veiklos srityse (nesirenkant tų sričių, kuriose korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo atliktas 2016–2018 m.).

7.2. Renkantis vertinamas veiklos sritis, siūlome atsižvelgti į KPI 6 straipsnio 3 ir 5 dalyse nurodytus kriterijus ir įvertinti šias veiklos sritis:

7.2.1. šilumos gamybos ir tiekimo pagal Savivaldybės, jos reguliavimo sričiai priklausančios įmonės ir (ar) privačios bendrovės kompetenciją organizavimas ir šilumos ūkio valdymas.

7.2.2. Savivaldybės kontroliuojamų įmonių bei įstaigų valdymas ir jų veiklos priežiūros vykdymas pagal Savivaldybės kompetenciją (atkreipiant dėmesį į interesų konfliktų valdymą savivaldybės įstaigose ir įmonėse, įmonių bei įstaigų vykdomų viešųjų pirkimų organizavimą, sutarčių vykdymo kontrolės užtikrinimą, paramos teikimą, priėmimo į pareigas procedūrų organizavimą ir kontrolę).

7.2.3. Viešųjų pirkimų (panaudojant valstybės ir savivaldybės biudžetų bei Europos Sąjungos lėšas) inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė (atkreipiant dėmesį į viešųjų pirkimų iš socialinių įmonių procedūrų organizavimą, vykdymą ir kontrolę, taip pat viešųjų pirkimų organizavimo, vykdymo ir kontrolės procedūrų organizavimą pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 6 straipsnio „Specialūs atvejai, kai šio įstatymo reikalavimai netaikomi paslaugų pirkimams“ 12 dalį).

7.2.4. Teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų

⁵ Pagal KPI 6 str. 2 d., valstybės ar savivaldybės įstaigomis laikomos valstybės ar savivaldybės įstaigos, valstybės ir savivaldybės įmonės, veikiančios pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės, kurių valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, taip pat akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės, kurių vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime.

planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas (atkreipiant dėmesį į miesto infrastruktūros objektų plėtros įgyvendinimą, vykdant statytojo ir techninės priežiūros funkcijas).

7.2.5. Žemės paskirties ir (ar) naudojimo būdo keitimas, paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai administravimo procedūrų organizavimas ir kontrolė, taip pat piliečių prašymų atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą nagrinėjimas ir sprendimų dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka.

7.2.6. Statybą leidžiančių dokumentų išdavimas, statinių naudojimo priežiūros procedūrų organizavimo ir vykdymo kontrolė įstatymų nustatyta tvarka, įmokos už savavališkos statybos įteisinimą nustatymo procedūrų organizavimas ir kontrolė.

7.3. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, vadovautis Valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė nustatymo rekomendacijomis, įvertinant: pasirinktos veiklos srities teisinį reglamentavimą, savivaldybės nustatytų procedūrų vykdymo atitiktį teisės aktams, sprendimų priėmimą laikantis nustatytų procedūrų, sprendimų priėmimo ir vykdymo kontrolę.

7.4. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir vertinimą, motyvuotą išvadą dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, paskelbti savivaldybės interneto svetainėje ir pateikti STT⁶.

7.5. Imtis priemonių, kad būtų pašalintos ar sumažintos nustatytos prielaidos korupcijai pasireikšti.

Esame pasirengę suteikti metodinę pagalbą atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, rengiant savivaldybės korupcijos prevencijos programą ir jos įgyvendinimo priemonių planą, taip pat įgyvendinant kitas korupcijos prevencijos priemones.

L. e. direktoriaus pareigas

Egidijus Radzevičius

Aistė Alekniėnė, tel. (8 706) 63 414, el. p. aiste.alekniene@stt.lt

Mindaugas Stukas, tel. (8 45) 51 01 71, (8 652) 45 815, el. p. mindaugas.stukas@stt.lt

⁶Prašome motyvuotoje išvadoje dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, pateikti ir apibendrintą informaciją apie nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybę savivaldybės įstaigose bei įmonėse.